

EDINOST

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torkih, četrtekih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 8. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za teden 1. —, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece 3. —, 4.50 za pol leta 6. —, 12. —, 18. — za eno leto 12. —, 18. —. Naredilno je plačevati naprej za vsako leto brez priloženega naročilnice se uprava se ozira.

Pokusnice številke so dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

Oglašati se računa po tarifu v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje preostor, koškor obsega navadnih vrst. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglašaji itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Cusserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naredilno, reklamacije in oglašaji sprejema uredništvo ulice Molino picolo št. 3. II. nadst. Naredilno in oglašaji je plačevati loco Trst. Odprta reklamacije sojprosto pošiljane.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč“.

Protest proti izvolitvi Atilija Hortis-a.

(Dalje)

Na ta način je prišlo ob volilno pravico v tržaški okolici preko 2000 volilcev; toliko je bilo namreč število nedostavljenih legitimacij, kar naj se uradno konstatira; to je nečuvno, ako se pomisli, da je imela vsa okolica tržaška nekaj preko 9000 volilcev; nedostavljenih je bilo torej več kakor 20% volilnih legitimacij!

A to ne zadostuje.

Kar je uprav gorostasno in kar je mogoče le v Trstu, je to, da so bili vpisani v volilno listo vsi tuji in posebno italijanski podaniki. V Trstu živi okolo 25.000 italijanskih podanikov. Ker je po skušnji v V. kuriji povprečno jedna petina prebivalstva volilcev, more se trditi, da je bilo vpisanih v volilne liste okolo pet tisoč italijanskih podanikov.

Res, da je visoko c. kr. namestništvo na različne pritožbe dalo zbrisati par sto tujih podanikov iz volilne liste, a kaj je to ozirom na gori navedeno število? Magistrat se je sicer izgovarjal s tem, da pri ogromnem materijalu ni bilo mogoče natančno paziti na vsakega volilca, je-li Avstrijec ali inozemec, ter isti odgovor se je dobivalo tudi od visokega c. kr. namestništva.

A ta izgovor ni opravičen.

Slavnemu magistratu in visokemu c. kr. namestništvu je dobro znano, da v Trstu biva okolo 25.000 italijanskih podanikov in tujih podanikov sploh okolo 30.000 ter je bila njima dolžnost paziti na to, da niti eden tak ne pride v volilno listo, ne pa tisoči. Slavna policija mora pač imeti za znanek vseh tujih podanikov ter bi se dalo pótom konfrontacije tega zaznamka z volilno listo natančno konstatirati, koliko tujih podanikov je unesenih v volilno listo.

To se da na omenjeni način še sedaj uradno konstatirati, kakor se da tudi še sedaj uradno konstatirati, kateri in koliko tujih podanikov je glasovalo dne 8. marcija t. l. v državnozbornski volitvi.

Kar je pa najbolj čudno pri vsej stvari, je

to, da je v mnogih hišah dobil volilno pravico edini italijanski podanik, dočim je bilo izpuščenih iz volilne liste po več Slovencev, avstrijskih državljanov!

Sestava volilne liste je bila torej „a priori“ taka, da je moral zmagati Progressov kandidat ter da je moral zgubiti slovenski kandidat na ti-soče glasov.

ad 2) V smislu §. 25 državnozbornskega volilnega reda morajo biti volilne liste razpostavljene vsakemu na upogled t. j. z drugimi besedami: vsakdo ima pravico pregledati volilne liste od konca do kraja. To je naravno že radi tega, ker ima vsaki volilec pravico reklamirati volilno pravico vseh onih, ki niso vpisani, ter zahtevati izbris vseh onih, ki so vpisani nezakonito, česar ne more, ako ne sme pregledati vse liste.

V Trstu to ni bilo tako.

Upogled v volilno listo ni bil dovoljen nikomur; uradnik, ki je nadzoroval volilno listo, ni dovolil nikomur, da si jo sam pogleda; prašal je le vsakega, katero ime išče ter mu je potem sam povedal, se-li nahaja tako ime v listi ali ne. Seveda, ako je dotičnik prašal za več imen, ni mu ustregel več magistratni uradnik, nego odpravil je na kratko takega „sitneža“. Vsled tega more se reči, da je bila volilna lista knjiga zapečatená s šestimi pečati ter se ne more govoriti o tem, da je bila ta lista razložena vsakomur na upogled.

Vsled te nezakonitosti ni bilo možno volilcem konstatirati, koliko tujih podanikov je bilo vpisanih v volilni listi ter zahtevati njih izbris.

ad 3) — Za informacijo volilcem, ki so prihajali ogledavat si volilne liste, bila sta odločena samo dva uradnika, katera nista mogla nikakor odpraviti vseh volilcev, tako, da zadnji dan za prijave v smislu §. 2 naredbe ministarstva za notranje stvari od 23. sept. 1896. št. 170 drž. zak. in zadnji dan za reklamacije ogromno število volilcev ni moglo priti do volilne liste in dosledno tudi ne do reklamacije.

(Zvršetek pride.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 12. aprila 1897.

Vzemite ad notam, ekscelencia Badeni!
Sledujoč je spregovoril tudi „L'Indipendente“ o deputaciji italijanskega kluba, ki se je bila predstavila grofu Badenju. V dolgem članku se zviija to radikalno glasilo, da bi opravičilo svoje može radi dejstva, da je bil njih prvi korak — beračenje. In pri tem mu je zdrsnila iz peresa izjava, da gospodje Angeli in družba se le nekaki zaupniki meščanstva v državnem zboru, ni jih pa poslal progresso, da bi tam zastopali — njegov program. — Ta izjava „Indipendentova“ je važna in je vredna, da si jo vzame ad notam ekscelencia grof Badeni. Progresso je poslal svoje zastopnike na Dunaj le kakor nekako predstražo, sicer pa vztraja na stališču, načelno važnem, da avstrijski parlament ni kompetentno mesto za vršenje progressovskega programa! Kar se nam je torej od jako interesovane strani pisalo o približanju progressovske gospode k državnim misli, in kar se je označalo kakor pripoznanje avstrijske ustave od strani gospodovalne stranke tržaške, ni bilo v resnici nič drugega, nego taktičk manever, manever za varanje nasprotnika. Vrhno poveljstvo progressovsko je pač poslalo malo četico na Dunaj na rekognosciranje, armada pa maršira brabro naprej — v stari smeri in nasproti — starim ciljem. To najsi zapomnijo gospodje na Dunaju, ker jim bode prepotrebno svarilo k previdnosti v tistih trenutkih, ko bodo tržaški „zaupniki“ pred njimi krivili svoja hrbtišča.

Nj. Vel. cesar odpotuje dne 25. t. m. z velikim spremstvom v Peterburg. Dne 21. t. m. pa dospé nemški cesar na Dunaj, kjer bo dne t. m. kakor gost našega cesarja prisostvoval spomladanskemu razgledovanju vojske. Cesar Viljelm se odpelje še istega dne z Dunaja.

Kdo je kriv?! Sklicevaje se na naša optovana izvajanja, ki smo jih pisali pod tem naslovom ozirom na nezdrave in nenormalne odnose v Primorski, pripominja spljetsko „Jedinstvo“:

„Pa kdo je kriv temu? Ali se krivi Hrvatje

Désirée strahoma na pomanjkljaj, katerega je ta improvizovana pojedina morala ostaviti v njihovi piči blagajnici, in madame Delobelleova je stikala po shrambah, zbirajoča potrebno namizno orodje.

Večerja je bila prav vesela. Glumača sta pridno natepavala, na veselje Delobelleu, ki je menjaval z njima razne gledališke spomine. To seveda ni bilo nič prijetnega, marveč nekaka grda zmes pobledelih oprav, ugaslih svetilnic, plesnivih, drobecih se potrebščin. — Z zaupnimi izrazi so se spominjali svojih brezštevilnih triumfov, kajti po njihovih besedah sodeč so bili vsi trije obsipani z odobravanjem, venčani z laverjem, slavljani od prebivalstva celih mest, in med tem ko so govorili o tem, so jedli, kakor sploh jedó igralci, kadar na odru tri četrti obraza obračajo proti občinstvu, sedé pred obedom od papirne mase, sedaj govoreči, sedaj požirajoči ter z načinom, kako kozarec postavljajo na mizo ali premikajo stol ali obračajo nož in vilice, izražajo sočutje, začudenje, veselje ali strah. Mati Delobelle je poslušala smehljaje se, kajti žena, ki je trideset let soproga igralčeva, se je že navadila takih posebnosti.

(Pride še.)

PODLISTEK

77

Fromont mlajši & Risler starši.

ROMAN.

— Francoski pisal Alphonse Daudet, preložil Al. B. —

„Saj bodete večerjali z nami, monsieur Fran?... Oče je najine delo nesel z doma, k večerji pa gotovo pride mazaj“.

Dobra žena je rekla to z nekakim ponosom in po vsej pravici, kajti odkar se mu je izjalovilo gledališko podvzetje, sloveči mož ni več jedel zunaj — tudi tedaj ne, kadar je dobil tedenski denar. Nesrečni gledališki ravnatelj je v gostilnici tolikokrat jedel na upanje, da se sedaj ni več upal tja. A kljub temu ni nikoli pozabil, v soboto privedi s seboj dva ali tri izstradane goste, stare tovariše, nesrečneže, kakor je bil on. Ta večer je prišel spremljan od nekega lahkoživca od gledališča v Metz in od komika od gledališča v Angersu; oba sta bila ta čas brez službe.

Komik, ki se je bil postaral in osivel ob svetilniški svetlobi, je bil videti s svojim gladke obrtiti obrazom kakor kakov star poulični mladič, lahkoživec (bonvivant) pa je nosil španjski plašč, a perila ni bilo opaziti na njem. Že s praga ju je

Delobelle pričel predstavljati ohlapno, a je umolknil, uzrši Frana Rislerja.

„Fran!... predragi moj Fran!“ je vskliknil stari junak z melodramatiškim izrazom, krčevito dvignivši roke, in po dolgem, prekipečem objetu je predstavil goste drugega drugemu: „Monsieur Robricart z gledališča v Metz, monsieur Chadezon z gledališča v Angersu — monsieur Risler inženér.“

V Delobelleovih ustih je postala beseda „inženér“ neizrečeno važna!

Désirée je zategnila obraz, uzrši očetova prijatelja; nocojšnji večer bi dosti rajši prebila v najožjem rodbinskem krogu. A veliki mož tega ni umel in vrhu tega je imel preveč opraviti s praznjenjem svojih žepov. Najprej je vzel ven ukusno pasteto. — „Za drage naše dame“, je dejal, a je zraven skoro čisto pozabil, da je sam ves nor najo. Potem je prišel na dan jastog, arleška klobasa, kandirani mandeljni in sveže češnje — prve letošnje!

Med tem ko je oveseljeni bonvivant izza vrata potegnil neviden ovrtnik in je komik z ukretom, ki je pred kakimi desetimi leti navadno vzbujal odobravanje, zadovoljno zakrutil, je mislila

in Slovenci? Ne odgovarjamo, ker je vse jasno tudi detetu. Spominjamo se neke pripovedke iz Vukove zbirke, kako je gospodar ukazal nekaj ženi, žena slugi, sluga potem psetu, pes pa repu; ko pa se ni izvršilo to, kar je odredil gospodar, bil je vsega kriv — rep! Tako je tudi v tem slučaju. Na žalostnih odnošajih v Primorski se toliko krivi Hrvatje in Slovenci, kakor v oni pripovedki — rep*.

Seveda, po zatrjanjih dobro poznanih glasil, ki so si prisvojile logiko tistega repa iz narodne pripovedke, smo na vsem krivi mi. Zakaj pa ne plešemo tako, kakor bi hotele vse one instancije od repa gori do vrhnega klina?!

Hlapci tujinstva na delu. Na prvem mestu današnjega jutranjega izdanja našega lista mogočati naši čitatelji poročilo o sedanji politični situaciji v parlamentu avstrijskem! Tam imajo sliko, kako so delovali zakulisni vplivi, in kako se je valovila borba za nas in proti nam, in kako so naši poslanci pogodili, kar je bilo (vsaj relativno) — najbolje. Kdor noče razumeti rodoljubnih pomislekov, ki so vodili naše hrvatske in slovenske poslance v kritičnih in usodnih trenutkih iz minolih dni, ta ni naš! Pravo so pogodili naši zastopniki. To nam priča najbolje jeza onih, ki — niso naši, onih, katere vodi vpliv tujinstva.

Kdor hoče videti, kako se srde sovražniki naši, kako bruha svojo jezo upliv tujinstva na dejstvu, da so naši poslanci vendar enkrat pogodili situacijo in da so v zmislu tega spoznanja pametno uredili svoje postopanje, ta naj čita le „Hrvatsko pravo“, ki izhaja v Zagrebu na nesrečo naroda hrvatskega. V svojem članku zasmehuje to „čisto“ glasilo one, ki se vesele na tem, da je avstrijsko slovanstvo vendar enkrat nekoliko pokazalo svojo moč. Zasmehuje, zasramuje zlate značaje Laginjeve vrste in — pretvarja dejstva. Nočemo biti razsežni, saj razsodnemu človeku mora odpreti oči le trditev, ki jo je napisalo „Hrvatsko pravo“: „Slovani niso kulturno jedinstven faktor, niso jeden narod, interesi jim niso povsem isti tudi radi različnega, zemljepisnega položaja. Ako se uresniči težnja vsakega pojedinega slov. plemena tedaj že s tem neha tudi slovanska vzajemnost, o kateri tako pogosto govore slabe glave, ne razumeče niti težnja svojega naroda in interesov njegovih“.

Ali si razumel to, dragi čitatelj?! Ali vse to ni novo, kar je napisalo tu „Hrvatsko pravo“. Saj to čitamo sleherni dan; saj tako govore od nekdanj sovražniki slovanstva, torej tudi hrv.: oni, ki so živeli in se redili do sedaj ob naši neslogi, ob zanikanju slovanske ukupnosti. I mi vemo, da se križajo koristi posamičnih vprašanjih, sosebno gospodarskih, kar pa velja istotako za naše Nemce in Italijane, živeče po različnih pokrajinah. To je naravna posledica različnosti zemljepisne lege in kulture posamičnih plemen. Ali jedna ideja je ukupna, slovanskim plemenom avstrijskim, velika ideja; borba za obstanek, za življenje, za jednake pravice, borba proti italijanizaciji in germanizaciji! Za to idejo se morajo boriti ukupni, ta ideja jih spaja v jedinstven faktor. Nemci ne sovražijo Čehov zato, ker so poslednji morda „reakcionarni“, ali zaostali v kulturi, ali radi njih borbe za drž. prave; ampak sovražijo jih zato, ker hočejo ostati Čehi, ker nočejo skočiti v žrelo matere Germanije! Iz istega nagiba sovražijo vse avstrijske Slovence. Oni so sovražniki vsemu slovanstvu, a slovanstvo ne bi bilo vredno, da živi, ako ne bi se moglo združiti za borbo proti ukupnemu sovražniku, za borbo — za življenje!

„Hrvatsko pravo“ se čudi, kako so mogli v sedanjo večino stopiti ljudje, ki se naglašali vedno, da delajo za zjedinenje vseh Hrvatov? Mi pa odgovarjamo: ljudje, ki so vstopili v sedanjo večino, niso žrtvovali ni pičiče od svojih načel; ali združili so se, da rešijo narodu — življenje. Le ljudje, ki nimajo nikakega srca več do svojega rodu, ki so se s kožo in lasmi postavili v službo tujinstva, morejo prezirati obupne vsklike naroda po Istri. Mar meni „Hrvatsko pravo“, da pridejo ugodnejši odnošaji za zjedinenje potem, ko v Istri ne bode več nobenega Hrvata?! Kdor je v sponah, se ne more boriti za idejale. Ako ne vedo uredniki „Hrv. prava“, pa bi moral vedeti to njih prijatelj, Istranin Evgenij Kumičić, kakovo je položnje Hrvatov in Slovencev po Istri; vedeti bi moral, da se tu bije

boj za življenje, da tu naša narodnost visi na jedni sami niti, da tu utegne postati usodna zamuda slehernega trenutka! Vedeti bi moral, da tu treba nujne pomoči; a te hitre pomoči, rešitve v pogibeljnih trenutkih nam ne donesejo bodisi tudi „najčistejši“ programi, ampak donesti nam jo more le zložno delo vseh onih, ki žele, da se ohranimo. Narodu, ki je moral leči v svoj grob, so lepi programi le v zasmeh. V tako položnje bi lahko zašel naš rod po Istri. Ljudje, ki se zbirajo okolo „Hrv. prava“, seveda nimajo zmisla za to, kar nam treba najnujnejše in najpopred. Narod po Istri je v težkih borbah že toliko let in izmučen je do skrajnosti. Nevarnost je eminentna, da obnemore, ako mu ne preskrbimo oddihljaja in moralne vspodbuje s tem, da mu pokažemo znamenj preobrata na bolje. Narod nima zmisla za goli doktrinarizem, ampak hoče videti praktičnih uspehov. Sosebno pa velja to za narod, katerega treba še političke šole.

Rekli smo, da ti hlapci tujinstva tudi falzifikujejo dejstva. Tako je tudi. „Hrv. pravo“ piše, kakor da se je sedanja večina prodala v službo doseďanjega zistema, dočim ve ves svet, da se je ta večina sestavila za hrbtom grofa Badenija in proti njegovi volji. Nikdo ne trdi, da se je s tem že spremenil zistem v Avstriji, vsakdo ve pa, da le po zločnosti slov. plemen moremo storiti prvi korak do take spremembe. To je, česar se boje sovragi slovanstva, sprememba zistema, ob katerem se okorišča internacionalno židovstvo. Židovstvo rohni in zato besni tudi „Hrvatsko pravo“. Hinc illae lacrumae — mar ni tako, „čisto“ „Pravo“?!

Nadaljoja falzifikacija dejstev je, ako trdi „Hrv. Pravo“, da so Italijani dvignili grozne obtožbe proti nedolžnim Hrvatom, a hrvatski poslanci niso reagirali na to. Drzno čelo imajo ljudje okolu „Hrv. prava“. Italijani so podali interpelacijo, Spinčić in tovariši pa tudi! Dalje je posegnil Laginja, storil je korak, ki mora dovesti do praktičkih posledic: stavil je nujni predlog glede nenormalnih razmer v Primorski. Med interpelacijami in nujnimi predlogi je velika razlika. Na prve odgovarja vlada, kadar — hoče in na podlagi informacij, došlih jej od ljudij, katerim je ležeče na tem, da ne pride resnica na dan. Denimo tudi, da zbornica odkloni nujnost predloga Laginjevega — ker za nujnost treba 2/3 večine — vendar se da mnogo povedati že v razpravi o nujnosti. Italijani so nastopili pot, ki navadno ostaja brez praktičnega efekta, Laginja pa je nastopil pot do razprave v zbornici, torej si je zagotovil priliko, da bode svet čul naš odgovor na italijanske zatožbe. In v oči gled tem dejstvom si upa trditi „Hrv. pravo“, da Spinčić, Laginja in tovariši niso reagovali na italijanske zatožbe! Tako se hoče devati ob kredit zastopnike naroda. Alliance israelite — kje si?!

Duh tujinstva je na delu, oni duh, ki zastruplja vse, kar bi moglo pomoči Slovanom iz stanja obnemoglosti. Ali nadejamo se, da postanemo tudi mi pametnejši. „Hrv. pravo“ more napisati še trideset na metre dolgih člankov proti koaliciji, proti zložnemu delu; resnica pa je vendar-le, da je plemenito delo to, kadar sinovi istega naroda zatajujejo v časih nevarnosti svoje posebne nazore ter se družijo v boj za ukupno last. Na takem delu se mora veseliti, kogar vodi ljubezen do domovine; zasramovati tako delo pa more le oni, ki je pod uplivom tujinstva, sovražnega vsemu onemu, kar je nam sveto. Komu hoče povedati „Hrv. pravo“, da morejo rešiti istrske Hrvate Hrvatje v banovini sami in brez pomoči sekrvnihi bratov ter da Slovani moremo postati močni le tedaj, ako se ne brigamo jeden za drugega?! Ne, takih nauk ne propoveduje rodoljubje, ampak herostratsvo!

„Hrvatsko pravo“ je zalučalo Laginju v obraz insult, da narod hrvatski ne bode imel nikake koristi od tega, ako Laginja postane hofrath! Vemo, da bi se zamerili Laginji, ako bi ga hoteli braniti pred takimi napadi — tujinstva. Kdor pozna Laginjo, ve, da tega moža ne more doseči tak — smrad.

Iz italijanske komore. Viharno valovanje političkega življenja pri nas doma nas je sililo, da smo nekoliko puščali iz vida naše ljube sosede onkraj morja adrijanskega. Sedaj se je otvorila italijanska komora in že so se oglašili spoštovana

družba Imbriani in tovariši, da nam povedo, da so še vedno taki, kakoršni so bili, se svojim — prijateljstvom do zaveznice Avstrije. V četrtek je bila burna seja v italijanski komori. Razgovarjali so se o dogodkih na Kreti. Po svoji lepi in stari navadi je ljuti Imbriani tudi o tej priliki metal kamenje na Avstrijo, češ, ako se grškim ustašem na Kreti brani delo za zjedinenje z Grško, potem tudi Italija nima pravice do Trsta in Tridenta. „Naše oklopnice — tako je grmel Imbriani —, ki so nas stale toliko denarja, ne bi smele streljati na krečanske junake, ampak zasidrati bi se morale pred Trstom in Puljem“. Zaključil pa je vredni Imbriani tako-le: „Ako pride do svetovne vojne ne bodo stale, tako se nadejam naše ladije na iztoku, ampak pred Trstom“!

Ali ste čuli zaslepljenci po okolici, kake lepe namene imajo prijatelji vaših tržaških prijateljev?! Vprašajte svojo vest in svoje poštenje, da-li smete hoditi s takimi ljudmi?!

Položaj na Vstoku. Iz Aten došla poročila zatrjujejo, da je grška vlada dala strogi nalog, da se je izogibati novemu spopadu na meji, sosebno v takih slučajih, kjer bi se spopada udeležili tudi redni grški vojaki.

Iz službenih poročil je razvideti, da vlada ni vedela ničesar o nameravanem navalu upornikov na turško ozemlje, kati te upornike daje oborožil in opravil narodni odbor. Grška vlada pripisuje turškim vojaškim obmejnimi postajam odgovornost, da so pričeli spopadi, kajti Turki da so streljali na Grke in poslednji so bili torej primorani, da se branijo. V ostalem pa priznava grška vlada, — kakor smo že omenili — da je položaj silno resnoben. Vojno ministerstvo je v nepretržni in stalni zvezi s prestolonaslednikom, princem Jurijem, in pa z vojnimi poveljniki v Tesaliji.

„Agenzia Stefani“ poroča, da sta toliko grška, kolikor turška vlada zagotovile velesilam svoje mirne namene. Obe vladi sti naglasili, da poslednje krvave dogodke ni smatrati za drugo, nego za običajne obmejne praske.

Po večeršnjem alarmu so došle danes pomirljive vesti iz grškega in turškega tabora. Ali ni smeti prezreti, da so te vesti iz oficijelnih virov, o katerih je težko razsojati, v koliko odgovarjajo resničnim nakanam in v koliko so jih narekovali le diplomatski oziri. Resnica je, da je že počila prva puška in da so se boja proti „ustašem“ udeležili redni turški vojaši. Turška in grška vojska si stojiti nasproti na par ur daljave; najmanjše „nesporazumljenje“ lahko provzroči divji plis. Ali sme reči evropska diplomacija, da je brez krivde na tem kritičnem položnju? Ali ni evropsko brodivje se svojim prestrogim postopanjem nasproti ustašem na Kreti brez potrebe netilo itak že plameneče ogorčenje naroda grškega? Veliko evropsko javno menenje sodi, da evropska diplomacija ni brez krivde na tem, da je tako blizu možnost vojne med Grško in Turčijo in na tem — kar utegne slediti tej vojni. Kakih usodnih posledic utegne donesti revolucija v Makedoniji, ki bode nezogibna spremljevalka vojne med Grško in Turčijo!

Različne vesti.

Mestni svēt tržaški bode imel jutri ob 7. uri zvečer svojo VII. javno seja. Na dnevnem redu je 9 toček, med temi predlog „miru in spravljivosti“: šolski odsek predlaga, da mestni svēt ne pošlje več svojega zastopnika v komisijo, ki naj z nova razpravlja o prošnjah, tičočih se osnovitve slovenskih ljudskih šol v mestu.

Osebnosti. Župan tržaški, dr. Karol Dompieri, odpeljal se je predvečeršnjem na Dunaj. Včeraj ga je Nj. Vel. cesar vsprejel v avdijenciji. Bivši dunajski župan, dr. Strobah, je dospel v Trst in se nastanil v hotelu Volpič (Acquila nera).

Nesran no obrekovanje. Današnji „Piccolo“ poroča, da so sinoči Barkovljani vrgli v morje nekega Italijana imenom Edvard Luzzatto ter da so mu vzeli novčarko. Očita torej roparski napad. Mi smo takoj poizvedovali o stvari in smose uverili, da je vse skupaj grdo in gnušno obrekovanje, vredno brezvestnih ljudij, ki pišejo v umazano glasilo italijansko.

Ni res, da so dotičnika Barkovljani vrgli v morje, marveč je res, da sta dva člana društva „Adrija“ — ki sta slučajno čula kričanje — iz

vlekla gori imenovanega iz morja! Ko so ga pripravili k zavesti, ni mož vedel: ni kako je prišel v Barkovlje, ni kako je teleball v morje. Po dišavah pa, ki so mu puhtele iz ust z morsko vodo, je opravičeno menenje, da mož tega dne ni — premalo pil.

Nesramnost „Piccolova“ je res že skrajna. Mesto da bi pohvalil Barkovljane, da so storili delo krščanskega usmiljenja, pa jim še podtika toli grozen zločin. Potem pa se čudijo, da so okoličani ogorčeni in razburjeni! Ali res ni mogoče zajeziti tega sistematičnega hujskanja meščanov proti okoličanom? Tako novinstvo je res prava nesreča.

Tudi jaz sem se čudil! Pišejo nam: Gospod urednik! Vi ste se čudili te dni in se razgovarjali, ker se novi g. župan tržaški ob svojem umeščanju niti z jedno besedo ni spominjal ni slovenske manjšine v mestnem oziroma deželnem zboru, ni slovenskega prebivalstva. Po pravici ste se čudili, kajti tako preziranje manjšine je udarec v obraz ne le parlamentarnemu načelu in pravičnosti, ampak tudi parlamentarni morali. Vedite pa, gospod urednik, da sem se omenjenega dne močno čudil tudi jaz, toda ne toliko gospodu županu in družbi progressovi, ampak nekemu drugemu — zastopniku slavne vlade. Nisem sicer Bog-si-ga-vedi kakov optimist, kajti resničnost v trdih političkih bojih mi je temeljito posmodila idealno naziranje moje o življenju, vendar pa sem pričakoval, da se po vseh teh groznih volilnih borbah, po tolikih pojavih goreče strasti, po krivicah, ki se je dogodila Slovincem tržaškim, po pojavih silnega ogorčenja, ki se je polastilo seosebno src okoličanskih — iz kratka: da se po vsem, kar se je godilo pri nas, v svojem pozdravu do novoizvoljenega župana oglasi zastopnik vlade vsaj s par besedami, ki bi obs. zale nekoliko posvarila do gospodov v mestni zbornici, nekoliko opomina glede na dolžnosti, ki jih ima mestni zastop do slovenskega dela prebivalstva! To bi nekoliko ohladilo one, ki so vroči iz zgolj objestnosti, in bi potolažilo one, katerim je ogorčeno bitstvo vsled dogodivše se krivice. Ali nič, nič. Molčal je v onem slovesnem trenutku o Slovincih gospod zastopnik slavne vlade, ali zamerite potem, da je molčal tudi gospod župan in da je podžupan fanatično naznanjal nadaljnje boje proti prezirani manjšini?!

Tako je torej, gospod urednik: Vi ste se čudili gospodoma županu in podžupanu, jaz sem se čudil gospodu zastopniku vlade, ves svet pa se čudi — tržaškim razmeram!

Živala rodoljubnemu žensktvu. V današnjem izkazu darov za družine zaprtih okoličanov sti znanjavani dve svoti, nabrani po rodoljubnem žensktvu. Dekleta v Boljuncu so poslale 12 gld., Slovenka v Kopru pa je nabrala 6 gld. 45 nvč. Vrlo ženstvo, ki sočutstvuje z družinami, ki trpe vsled političkih dogodkov, zasluži res vso pohvalo. In izražena bodi na tem mestu zaslužena pohvala slovenskim ženam in dekletam.

Za družine radi volilnih izgredov zaprtih okoličanov darovali so nadalje:

Nabrali v gostilni Kati ter dodali nekateri rodoljubi	4 gld. 76 kr.
11.14. nabrano v „Narodnem domu“ pri sv. Ivanu (izročil Godina)	4 „ 05 „
Četvorica rodoljubov v Ajdovščini (poslal Anton Lokar)	6 „ — „
Nabrala g.a M. Jejič v Kopru	6 „ 45 „
Boljuncani in boljunska dekleta	12 „ — „
M. B.	5 „ — „
Ante Jakič	5 „ — „
Ante Bogdanovič	2 „ — „
Skupaj	45 „ 26 „
Prej izkazanih	266 „ 27 kr.
Skupaj	311 gld. 53 kr.

Prejeti denar smo razdelili ves mej potrebne. Ker se bližajo velikonočni prazniki in ker ni nade, da puste zaprte iz zavora za praznike, sprejema nadaljnje človekoljubne darove drage volje naše upravnštvo.

O razmerah v Kopru. Lahouska garda izgnala je torej učiteljsčnike iz Kopra. Mislite li, da se je s tem zadovoljila? O ne, spravili so se sedaj na družine, ki so imele slov. dijake na stanovanjih.

Gosp. Drašček, čuvaj v c. kr. kaznilnici, staneje v hiši pomorskega kapetana Cobola, brata župana koperskega. Gosp. Drašček je imel na stanovanju jednega slovenskega gojenca. Min. petek,

ko so zbežali učiteljsčniki, poklical je kapetan Cobol g. Draščeka k sebi ter mu rekel, da mora takoj zapustiti stanovanje v njegovi hiši. Drašček ga je vprašal, kaj je povod temu, da mora iz stanovanja. Cobol mu je odgovoril, da zate, ker ima na stanovanju slovenskega gojenca, kateri se je drznil igrati doma na vijolino neko slovansko pesem. Rekel mu je, da on odpotuje in ako se g. Drašček ne spravi iz stanovanja, bi mu Koperčani vse razbili, česar pa on, brat županov, nikakor noče, ker hoče biti spoštovan od Koperčanov.

Po dolgih prošnjah dal se je kapetan sprostiti, ali le s pogojem, „da g. Drašček nikakor ne sme vzeti več na stanovanje nobenega slov. dijaka, ker drugače bode moral takej iz stanovanja“.

Pripomniti je, da bi bil g. Drašček takoj šel iz stanovanja, ali vedel je, da mu potem stanovanja nikdo ne da in na ulici bivati ni mogoče. Vsi gospodarji hiš so se dogovorili (červano bi trpeli škodo), da odpusté družine, ki bi imele slov. gojenca. Slovenski stariši, pomislite dobro, predno pošljete svoje sinove zopet v Koper, kjer niso varni pred napadi!

Ko so okoličanski Slovinci, po nesrečnem porazu, izražali bridka svoja čustva, poslala je oblast hitro vojake po vaseh. Pričakovali in upali smo, da stori isto za Koper, a nič se ni zgodilo.

Koperčani delajo tako, ker se — siti. Po pravici trdimo, da avstrijska vlada protežira to gnezdo. V Kopru so soline, kaznilnica, višja gimnazija in učiteljsčice, vse državne naprave, od katerih Koperčani žive; v zahvalo pa zasramujejo in žalijo ne le Slovence, ampak tudi državo.

Izvestnim krogom odprle naj bi se oči. Najbolja pomoč za ukrotitev koperskih divjakov bila bi ta, da jim država odvzame poleg učiteljsčica tudi gimnazijo, kaznilnico in soline in jih tako — izstrada. Potem bi bili ponižni, ker bi morali — beračiti. Ski.

Vrnitev morilca. Predvčerajšnjem se je po železnici pripeljal pod varstvom bajonetov iz Gorice, oziroma od italijanske meje v Trst morilec Andrej Škerl. Kakor znano, je Škerl — takrat desetnik v glasbi 97. pešpolka — dne 24. februarja 1896. na Vrdeh pri Trstu umoril svojo zaročnico Antonijo Candotti in potem poskušil umoriti še sebe. Toda ostal je živ in vojno sodišče ga je obsodilo zaradi umora in poskušene samomora na smrt in potem pa je bil pomiloščen na 12 let ječe. Škrila so deli v vojaško bolnišnico, v oddelek jetnikov, da mu ozdravijo rane. Toda, Škerl je po noči od 6. na 7. septembra min. l. pobegnil iz bolnišnice. Vse poizvedovanje za njem je ostalo brezuspešno, kar je došel glas, da so beguna Škrila dne 27. dec. prijeli v Genovi, baš ko se je bil utihotapil in skril v neki parnik, da bi se zastoj prepeljal v južno Ameriko. Po dolgo trajajočih formalnih pogajanjih je italijanska država izročila morilca avstrijskim kompetentnim oblastim, in, kakor rečeno, predvčerajšnjem je dospel v Trst. Sedaj je zaprt v zaporih velike vojašnice, toda v kratkem ga odpošljejo v kojoj trdnjavo, da odpravi svojih 12 let.

Občni zbor zavarovalne družbe „Assicurazioni Generali“. Ta važni zavarovalni zavod je imel včeraj svoj občni zbor, kateri se je otvoril z besedami v spomin pok. načelniku družbene agencije v Budimpešti, Josipu Rott-u in pa pok. upravnima svetovalcema M. Jacchia in Rafael Padoa, vsi trije umrli tekom minolega upravnega leta.

Zatem se je prečitale poročilo, tičoč se upravnemu letu 1896. Iz tega je razvidno, da je družba kljub velikim stroškom v oddelku „ogenj“, vsled stalno rastočega števila členov in valed razvitka v oddelku „transport“ inkasirala izdatno večo svoto na premijah, nego lani. Previdnemu upoštevanju rizika in pa umestnemu razpolaganju z rezervnimi zakladi se je zahvaliti, da se je rezervni zaklad v oddelkih „ogenj“ in „transport“ povišal visoko nad svoto, katero zahteva zakon.

V oddelku „zavarovanje življenja“ je sedanji vspeh izdatno nadkrilil jako povoljni vspeh prejšnjega leta. Vsled tega je bilo možno za 80.000 gld. pomnožiti zaklad, namenjen za pokritje morebitnega primanjkljaja na obrestih, za kakih 3.563.000 pa se je pomnožil rezervni zaklad premij za riziko na kurzijah, kateri zaklad iznaša po priliki vsega 48.795.000 gld. Rezervni zakladi za izgube na kurzijah javnih papirjev, iznašajo sedaj 3.849.000 gld., to je 854% onih 45.054.500 gld. vrednosti,

ki so jo imeli dne 31. decembra 1896. javni papirji družbe.

Iz bilance navajamo na kratko naslednje številke, ki jasno svedočijo o solidnosti tega zavoda:

Skupni dobiček iznaša 1.458.000 gld., od katerih pripadajo: 202.000 gld. zavarovancem v oddelku „življenje“; 10.000 gld. blagajni „Previdnosti“; 720.000 gld. dividende delničarjem, 280.000 dopolnilni rezervi za negotovosti javnih papirjev. Dividenda delničarjev je določena na 144 gld., in se bode izplačevala od 15. t. m. naprej.

Glasovnica in pa društveni garancijski zakladi iznašajo 66,174.000 gld., od katerih je 10,171.000 vknjiženih na hipotekah, ostalo je pa uloženih v državnih papirjih in predujmih na póllice za življenje.

Premij se je inkasiralo tekom upravnega leta 1896. v oddelku „ogenj“ 8,308.000 gld., v oddelku „transport“ 2,818.000 gld., v oddelku „življenje“ pa 7,887.000 gld.

Stanje zavarovanja življenja iznašalo je koncem leta skoro 190.000 gld., zaklad v blagajni „Previdnosti“ pa je iznašal dne 30. decembra 1896. 767.613 gld. 86 nvč.

Poročilo ravnateljstva se bavi z delovanjem družeb, ki so osnevane iz „Assicurazioni Generali“, to je: zavarovalna družba v Budimpešti zoper škodo vsled toče in pozavarovanje, anonimna zavarovalna družba v Milanu zoper škodo vsled toče, zavarovalna družba na Dunaju zoper nezgode po naključju in anonimna ital. zavarovalna družba v Milanu zoper nezgode.

Slednjič je bila volitev dveh upravnih svetovalcev in jednega revizorja.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so zadnji mesec poslali: Č. g. Franc Gomilšek, kapelan v Jarenini, 5 gld. 30 kr., katere so zložili volilni možje v Mariboru. — G. Jožef Novak v Poviru 30 gld. — Slavna hranilnica in posojilnica v Metliki 5 gld. — G. Avg. Kunc, trgovec v Črnomelju, mesto venca na grob prijatelju Fr. Kastelicu 10 gld. — G. notar Luka Svetec v Litiji nabrani dar pri valeti g. Viktorja pl. Andrijolija v znesku 13 gld. 30 kr. — Moška podružnica na Vrhniki 100 gld. — Traovski Mohorjani v Ljubljani po častitem gospodu Franu Ferjaučiču 6 gld. 10 kr. — Iz Konjic 25 gld. — G. Mat. Šmid, učitelj v Slov. Gradcu, znesek 10 gld. 13 kr., nabran pri volitvi drž. poslanca Robiča. — Slavna posojilnica v Zagorju ob Savi 10 gld. — Iz nabiralnika pri gospodu Perhovcu v Vipavi 3 gld. — Ženska podružnica v Sežani 50 gld. kot drugi del pete pokroviteljnine. — Harambašica v Rajhenburgu nabrala na čitalnični veselici in nekaj drugih doneskov 10 gld. 17 kr. — G. J. Azman, daccar v Cerknici, nabral 77 kr. — Slavno upravnštvo „Slov. Lista“ zbirko 3 gld. 25 kr. — Slavna hranilnica v Cerknem 10 gld. — Podružnica v Novem mestu po g. Iv. Škerlju 100 gld. — Tarokisti v Železnikih 1 gld. 50 kr. — G. Fel. Tribuč v Mozirju zbirko 7 gld. Litij-košmartinske Slovenke za piruhe VII. pokroviteljstvo v znesku 100 gld. z željo, da bi slovanska blagovestnika izprosila pri Vsegamogočnem boljših časov našim ubogi primorskim sestram in bratom. — Č. g. župnik Josip Lavrič v Ambrusu 2 gld. — Ženska podružnica v Črnomlju 33 gld. — Slavna posojilnica v Logatcu 10 gld. — A. S. Tolminec v Gradcu mesečni donesek 5 gld. — G. Jos. Petrič, zalagatelj svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 45 gld. — Slovinci, vrnimo se po hudih političnih bojih k mirnemu kulturnemu delu v prid dragemu narodu, in spominjajmo se zopet večkrat potrebne naše družbe! Slava darevalcem!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Tedenska statistika tržaška. V tednu od 28. min. do 3. t. m. sta se rodila v področju tržaške občine 102 otroka (57 možkih, 45 ženskih); v isti dobi je umrlo 87 oseb (51 možkih, 36 ženskih). Zdravniški izkaz navaja med vzroki smrti: 21 slučajev vnetja sopnih organov, 12 sl. jetike, 1 sl. škrlatice, 2 slučajeva davice, 1 sl. kápi, 1 sl. smrti po naključju, 1 samomor in dr.

Povodenj v Ameriki. Orjaška reka Misisipi je poslednje dni prouzročila strašno povedenj: preko 50 mest, nahajajočih se prilično oddaljeno od obrežja Misisipija, bilo je popolnoma poplavljenih. Preko 60.000 oseb je izgubilo ves svoj imetek. Voda je narasla še 2 čevlja više, nego je bila visoka o največi povodnji, kolikor jih je bilo. Ta

